

REPUBLIKA E SHQIPERISE
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT

Drejtoria e Arsimit Parauniversitar

101/13
Nr.Prot.

Tiranë, më 30.12.2013

MIRATOHET
MINISTRI
LINDITA NIKOLLA

PROGRAMET E ARSIMIT BAZË

(Për klasat e shansit të dytë)

LËNDA: GJUHA SHQIPE

KLASA VI-IX

Tiranë

Dhjetor 2013

I. TË PËRGJITHSHME

Zhvillimi gjuhësor dhe letrar është themelor për rritjen intelektuale, shoqërore dhe emocionale të nxënësve dhe duhet konsideruar edhe si elementi kryesor i gjithë kurrikulës së arsimit bazë. Kur nxënësit mësojnë të përdorin mirë gjuhën, ata kanë marrë aftësitë e para e të domosdoshme për të vazhduar më tej.

Nxënësve iu nevojiten aftësitë gjuhësore, jo vetëm që të marrin informacion, të bashkëveprojnë me të tjerët dhe të shprehin veten e tyre, por edhe të tregojnë se sa të aftë e të përgatitur janë. Aftësia për të komunikuar qartë dhe saktë, me gojë dhe me shkrim, në mënyra e forma të ndryshme dhe me saktësi gramatikore e drejtshkrimore do t'i ndihmojë nxënësit që të jenë të suksesshëm edhe në botën përtej shkollës.

Duke analizuar dhe reflektuar mbi një shumëllojshmëri tekstesh letrare e joletrare, nxënësit zbulojnë botën brenda e përreth tyre dhe ndërtojnë identitetin e tyre. Nëpërmjet teksteve që lexojnë ose dëgjojnë ata mësohen të çmojnë natyrën, vlerat dhe diversitetin në shoqëri.

Mësimi i gjuhës i orienton nxënësit që të respektojnë trashëgiminë kulturore të njerëzimit, sepse një pjesë e madhe e kapitalit intelektual dhe shpirtëror të njeriut jeton në gjuhë dhe si gjuhë.

Lënda e gjuhës shqipe në klasat e shansit të dytë zhvillohet nga klasa e parë, me abetaren, deri në klasën e nëntë. Programi i gjuhës shqipe është ndërtuar mbi bazën e parimit të integritetit, e parimit të rimarrjes së njohurive, si dhe mbi bazën e parimit linear.

II. SYNIME TË LËNDËS

Gjatë katër viteve të fundit të arsimit bazë, nxënësit do të konsolidojnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet e tyre në gjuhë. Ata do të aftësohen që të kuptojnë, të analizojnë, të reflektojnë dhe të përdorin informacione të ndryshme në mënyrë të pavarur. Gjatë pesë viteve të para ata kanë fituar njohuritë bazë rreth gjuhës, ndaj mësimdhënia në klasat 6-9 do të ndërtohet mbi këtë themel.

Mësimi i gjuhës shqipe synon që nxënësit:

- të jenë folës dhe dëgjues aktivë dhe korrektë në situata të ndryshme komunikimi;
- të kuptojnë tekste të ndryshme letrare dhe joletrare, të përshtatshme për moshën dhe qëllimin që kanë;
- të gjejnë, krahasojnë, analizojnë e vlerësojnë informacione nga tekste të ndryshme, t'i përshtatin ato me qëllime dhe audiencë të caktuara, si dhe t'i integrojnë ato me përvojat e tyre;

- të shkruajnë tekste të ndryshme në varësi të qëllimit dhe lexuesit;
- të zbulojnë kënaqësinë e të lexuarit të letërsisë dhe të bëhen të vetëdijshëm për shumësinë e mënyrave të perceptimit të botës përreth tyre;
- të aftësohen me procesin e përfutimit dhe përdorimit të informacionit dhe të mësojnë, të vlerësojnë e të përdorin shumë lloje burimesh;
- të zotërojnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet e duhura rreth sistemit gjuhësor të shqipes, të cilat do t'u mundësojnë të marrin pjesë suksesshëm në jetën e përditshme.

III. LINJAT DHE NËNLINJAT E PROGRAMIT

Linja: Të dëgjuarit dhe të folurit

Nënlinjat	
1.	Të dëgjuarit e të folurit për të marrë informacion, udhëzime dhe orientime
2.	Të dëgjuarit dhe të folurit në grup dhe në publikrreth teksteve të ndryshme.
3.	Të dëgjuarit dhe të folurit e llojeve dhe gjinive letrare
4.	Të folurit duke përdorur njohuritë rreth gjuhës standarde

Linja: Të lexuarit

Nënlinjat	
1.	Të lexuarit për të kuptuar pjesën e për të marrë informacion
2.	Të lexuarit për dëshirë, për zhvillimin e ndjenjave dhe zgjim imagjinate
3.	Të lexuarit e llojeve dhe të gjinive letrare për të mbajtur qëndrim për idetë e pjesës dhe figurat letrare
4.	Të lexuarit me zë të lartë dhe në heshtje
5.	Të lexuarit në praktikim të njohurive rreth gjuhës standarde shqipe

Linja: Të shkruarit

Nënlinjat	
1.	Të shkruarit funksional dhe për nevoja vetjake
2.	Të shkruarit me ndjenjë dhe imagjinatë
3.	Njohuri rreth gjuhës

Linja: Njohuri rreth sistemit të gjuhës

Nënlinjat	
1.	Sintaksë
2.	Morfologji
3.	Leksikologji
4.	Kulturë gjuhe
5.	Drejtshkrim dhe pikësim.

Këto linja janë të njëjta për të gjitha klasat. Shpërndarja e orëve mësimore në klasat 6-9 është:

Klasat	6	7	8	9
Orë/javë	3	3	3	3
Orë gjithsej	90	90	90	90

IV.METODOLOGJIA

Mësuesit duhet të sigurojnë një mjedis të pasur dhe nxitës për komunikim dhe ndërveprim mes nxënësve. Ata duhet të përdorin metoda, strategji dhe teknika që nxitin të mësuarit bashkëveprues dhe që zhvillojnë tek nxënësit dëshirën për dijen, virtytet njerëzore, ambicien për të qenë të suksesshëm në jetën e përditshme. Disa nga këto metoda janë: *diskutim për njohuritë paraprake, analizë e tipareve semantike, diagrama piramidale, lexim i drejtuar, imagjinata e drejtuar, parashikim me terma paraprake, harta e konceptit, rrjeti i diskutimit, pyetje autorit, ditaret e të nxënësve, pyetja sjell pyetjen etj.* Ato shërbejnë si nxitje për nxënësit në procesin e të nxënësve dhe si garanci për rezultate të mira.

Përvetësimi i programit të gjuhës shqipe bëhet cilësor, kur mësuesi mundëson që:

- nxënësit të sjellin përvoja personale, interesa, qëndrime të caktuara ndaj dukurive gjuhësore në orën e mësimi;
- ora e mësimi të shoqërohet me rubrika të pasura, paraqitje skemash dhe grafikësh të thjeshtë të tilla, si ato që nxënësi has në jetën e përditshme, pasi ndërthurja e tyre synon ta mundësojë natyrshëm integrimin.
- rimarrja të jetë pjesë e mësimi të gjuhës shqipe, me qëllim lidhjen dhe përforcimin e shprehive letrare dhe gjuhësore.
- nxënësve t'u jepen mundësi të dinë më shumë për dukuritë dhe ligjësitë gjuhësore dhe letrare.

- t'u jepet përparësi ushtrimeve, duke e kaluar mësimdhënien nga riprodhuese, në një mësimdhënie ku nxënësi kërkon, gjen, zbulon, zgjidh, analizon, provon dhe sintetizon.
- planifikimi i veprimtarive mësimore të tilla, si: të folurit në grupe, të lexuarit shprehës dhe recitimi, të shkruarit për qëllime të ndryshme dhe në fusha të ndryshme të jenë pjesë përbërëse e çdo ore mësimi.
- punët me shkrim të tipit ese, shkrim i lirë, përshkrim, portret apo modele të tjera të shkruari, edhe pse të thjeshta, të jenë të paraprirë nga njohje, analiza, imitim krijimesh të së njëjtës natyrë, shkëputur nga trashëgimia jonë dhe ajo botërore.
- kërkesa për punë me shkrim për çdo temë mësimi në procesin mësimor, të mos varet apo plotësohet vetëm nga orët e veçanta të planifikuara për to në program, por doemos të bëhet pjesë përbërëse e shtjellimit të plotë të temës përkatëse, duke shtuar edhe kërkesa që lidhen me modelimin e shkrimit.

Shënim: Mësuesit duhet të përzgjedhin metodat dhe teknikat e mësimdhënies në përshtatje me moshën e nxënësve në klasat e shansit të dytë.

V. UDHËZIME PËR PËRFAQËSIMIN E PJESËVE LETRARE DHE JOLETRARE

Gjatë mëimit të gjuhës shqipe nga klasa e gjashtë deri në klasën e nëntë nxënësit do të lexojnë dhe shkruajnë tekste letrare dhe joletrare.

Përsa i përket përfaqësimit të teksteve letrare dhe teksteve joletrare, këshillohet të respektohen afërsisht raportet: 70% me 30%

Për tekstet letrare, udhëzohet që të zgjidhen pjesë përfaqësuese nga letërsia shqipe dhe botërore në përshtatje me moshën dhe zhvillimin e nxënësve, të cilat të plotësojnë kriteret didaktike të gjatësisë, të strukturës dhe qartësisë së gjuhës. Programi i gjuhës shqipe në linjën e të lexuarit, gjithashtu, parashtron përfshirjen e pjesëve letrare që mbulojnë:

- folklorin;
- letërsinë shqipe të periudhave të ndryshme;
- letërsinë botërore të periudhave të ndryshme.

Njëkohësisht këshillohet që nxënësit të lexojnë dhe analizojnë vepra dhe fragmente nga gjini të ndryshme letrare. Më konkretisht, në klasat 6-9 këshillohet të respektohen raportet: 70% prozë, 30% poezi dhe dramë.

Leximet jashtë klase

Këshillohet që përgjatë një viti shkollor të zhvillohen 2-3 vepra për lexime jashtë klase. Është e rëndësishme që gjatë këtyre orëve, nxënësve t'ju krijohet mundësia të zgjedhin edhe vepra që janë të pëlqyera e të preferuara për ta.

Veprat e rekomanduara për lexime jashtë klase duhet të jenë:

- nga letërsia shqipe dhe letërsia botërore;
- nga autorë të periudhave të ndryshme;
- nga gjini dhe lloje të ndryshme letrare.

Përzgjedhja e leximeve jashtë klase nga autorë të ndryshëm, periudha të ndryshme, nga gjini dhe lloje të ndryshme letrare krijon mundësi për pasurimin e përvojës letrare së nxënësve.

VI. INTEGRIMI

Një nga parimet kryesore mbi të cilat ndërtohet lënda e gjuhës shqipe është parimi i integritimit, çka do të thotë që duhet të ketë një ndërthurje të linjave dhe nënlinjave brenda orëve mësimore. Nuk duhet të ketë asnjëherë ndarje të plotë mes linjave të programit pasi ato rrjedhin nga njëra-tjetra dhe zhvillohen së bashku. Natyrisht, në orë të ndryshme mësimore linjat kanë pesha të ndryshme. P.sh. në një orë pune me shkrim, qëllimi i orës së mësimimit përqendrohet tek të shkruarit.

Lënda e gjuhës shqipe duhet integruar edhe me lëndë të tjera mësimore në arsimin bazë. Kjo do të thotë që zbatuesit e këtij programi duhet të realizojnë parimin e integritimit të njohurive dhe aftësive të gjuhës shqipe me njohuri dhe aftësi të fushave të tjera të dijeve, të tilla si: edukimi muzikor, edukimi figurativ, historia, gjeografia, gjuha e huaj, matematika, aftësimi teknologjik etj.

VII. VLERËSIMI

Roli kryesor i vlerësimit është të përmirësojë të nxënësit. Informacioni i siguruar nga vlerësimi i ndihmon mësuesit të kuptojnë anët e dobëta dhe anët e forta të nxënësve në përmbushjen e objektivave të programit për secilën klasë, si dhe u jep mundësi të përmirësojnë mësimdhënien dhe të bëjnë propozime për përmirësimin e programeve.

Në përzgjedhjen e praktikave të vlerësimit, përcaktimin e kohës së përshtatshme për vlerësim dhe përzgjedhjen e materialeve që do të vlerësohen duhet patur parasysh:

- përcaktimi i qëllimit dhe strategjisë së vlerësimit;
- përzgjedhja e veprimtarive që mundësojnë demonstrimin e arritjes së objektivave;
- përdorimi i vlerësimit për të verifikuar çfarë dinë aktualisht nxënësit;

- besimi se të gjithë nxënësit mund t'i përmirësojnë arritjet;

Vlerësimi i nxënësve ndahet në tre tipa kryesorë: vlerësimi diagnostikues, vlerësimi formues, vlerësimi përmbledhës.

Gjatë zbatimit të programit nxënësve duhet t'u jepet mundësia të punojnë edhe në grup, për kryerjen e detyrave të cilat mund të zgjidhen me këtë metodë pune. Në këto raste mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit, në tërësi dhe të secilit nxënës, në veçanti.

Mësuesi nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimi dhe të vendosë nota në regjistër për secilën prej tyre. Nga ana tjetër vlerësimi i nxënësve duhet të jetë ritmik.

Komponentët e vlerësimit janë vlerësim me gojë dhe vlerësim me shkrim. Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin e komunikimit me shkrim. Mësuesi e vlerëson nxënësin me notë për parashtrimet me gojë, në testimet periodike me shkrim dhe në punët me shkrim, të zhvilluara vetë ose në grup.

Mësuesi planifikon teste periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimi për të vlerësuar nivelin e arritjeve të nxënësve. Një formë e vlerësimit me shkrim nga nxënësit janë edhe testimet semestrale dhe përfundimtare.

Vlerësimi i punëve me shkrim është një mjet shumë i rëndësishëm i njohjes së aftësive gjuhësore të nxënësve. Njohja e këtij niveli, tashmë, nuk mund të bëhet vetëm me rrugët praktike e tradicionalisht të njohura, si: qortimet nga mësuesi. Praktikrat e reja sot orientojnë vendosjen e kriterëve dhe të standardeve të përshtatshme dhe të arritshme nga nxënësit. Kështu, duhen kërkuar forma të larmishme vlerësimi, të cilat të pasqyrojnë nivelin real të arritjeve të nxënësve për marrjen e masave për përmirësimin e tij. Mësuesi duhet ta ndjekë gjithë procesin e të shkruarit që nga planifikimi dhe deri tek rishikimi dhe redaktimi. Shënimet e mësuesit janë shumë të rëndësishme për vlerësimin e punëve me shkrim të nxënësve. Ato duhet të jenë të tilla që t'i motivojnë ata. Vlerësimi që nxënësit mund t'i bëjnë njëri-tjetrit, është një tjetër formë e rëndësishme që ndihmon mbarëvajtjen e punës në këtë drejtim.

Portofoli i nxënësit, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve të tij përgjatë vitit shkollor. Ai mund të përmbajë punë me shkrim, detyra tematike, projekte lëndore e ndërlëndore etj. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësi, ndërsa mësuesi rekomandon.

KLASA 6

GJUHË SHQIPE

30 javë x 3 orë në javë= 90 orë

STRUKTURA SINTETIKE E PROGRAMIT

	Linja	Orë	
1.	Të folurit dhe të dëgjuarit	5	Gjuhë e folur
2.	Të lexuarit	35	Letërsi shqipe dhe botërore
			Përralla
			Tregime, novela, romane
			Poezi
			Dramë
			Folklor
			Lexime jashtë klase
3.	Të shkruarit	15	Gjuhë e shkruar
4.	Njohuri rreth gjuhës	35	Sintaksë
			Morfologji
			Leksikologji
			Kulturë gjuhe
			Drejtshkrim dhe pikësim

OBJEKTIVAT DHE PËRMBAJTJA SIPAS LINJAVE DHE NËNLINJAVE

LINJA: Të dëgjuarit dhe të folurit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të dëgjuarit e të folurit për të marrë informacion, udhëzime dhe orientime	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale të ndryshme që japin informacion nga fusha të ndryshme të veprimtarisë njerëzore. - Materiale të ndryshme të incizuara, lexime nga libra me karakter kryesisht joletrar guida, fletëpalosje, harta etj. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të ndjekë me vëmendje të tjerët ose informacionin që vjen nga burime të ndryshme; • të tregojë interes për të marrë informacionin e duhur; • të interpretojë informacionin e marrë.
Të dëgjuarit dhe të folurit në grup	<ul style="list-style-type: none"> - Situata të ndryshme me tematikë nga veprimtaria e përditshme dhe me tema të tjera të rëndësishme 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të familjarizohet me të folurit në grup; • të përdorë gjuhë të përshtatshme dhe me terminologji të zgjedhur; • të ndjekë linjën e argumenteve në një diskutim; • të respektojë pika kyç të diskutimit në grup.
Të dëgjuarit dhe të folurit rreth teksteve të ndryshme	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të ndryshme letrare dhe jo letrare me tema të ndryshme jetësore 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shprehë ndjenjë dhe emocion gjatë të treguarit; • të përdorë pyetjet: kush? kur? ku? si?; • të pyesë për detaje shtesë; • të shoqërojë të folurit më gjeste verbale dhe joverbale.

Të dëgjuarit dhe të folurit e llojeve dhe gjinive letrare	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të ndryshme letrare dhe jo letrare në të cilat analizohet: struktura, elementet e saj dhe tregues të tjerë formalë. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të dallojë në poezi elemente, si: vargu, rima, strofa; • të njohë struktura të teksteve të tipit intervistë, reportazh, skicë, raport, informacion i shkurtër etj.; • të identifikojë ndryshimet mes strukturave të ndryshme të teksteve letrare dhe jo letrare.
Njohuri rreth gjuhës standarde shqipe	<ul style="list-style-type: none"> - Gjuha standarde shqipe dhe dialektet janë tema të rëndësishme për të cilat mund të diskutohet dhe të mbahen qëndrime në dobi të respektimit të normës së saj. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të diskutojë rreth standardit të gjuhës shqipe; • të njohë dialektet dhe disa diferenca midis tyre; • të vlerësojë gjuhën e medias dhe të teksteve të tipit letrar dhe jo letrar.

LINJA: Të lexuarit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të lexuarit për të kuptuar pjesën e për të marrë informacion	<ul style="list-style-type: none"> - Broshura, libra të vegjël, orare, fletëpalosje, guida, harta - Burime të larmishme referencash - Materiale të shoqëruara me ilustrime etj. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë në mënyrë të kuptimshme për të marrë informacionin e duhur; • të lexojë në përshtatje me llojin e tekstit, duke respektuar intonacionin, shenjat e pikësimit etj.;

		<ul style="list-style-type: none"> të shpjegojë figurat me të cilat shoqërohen tekstet.
Të lexuarit për dëshirë dhe për zhvillimin e ndjenjave	- Tekste të llojit letrar të niveleve të arrira, përfaqësuese të letërsisë shqiptare dhe asaj botërore të periudhave të ndryshme.	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> të lexojë në mënyrë artistike dhe me ndjenjë; të kultivojë ndjenjën për të lexuar; të lexojë për të plotësuar interesa dhe dëshira vetjake.
Të lexuarit për të reflektuar mbi idetë e pjesës	- Vepra të letërsisë shqipe dhe të letërsisë botërore të periudhave të ndryshme dhe të përshtatshme për moshën e nxënësve.	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> të lexojë tekste të llojeve të ndryshme letrare e joletrare, si në poezi e prozë; të lexojë qartë dhe me shqiptim të saktë; të zbulojë figurat letrare (epiteti, krahasimi, metafora) të teksteve të ndryshme; të zbulojë moralin e një fabule.
Të lexuarit e llojeve dhe gjinive letrare	<ul style="list-style-type: none"> Tekste të llojeve të ndryshme, si: poemë, poezi, dramë, tregim etj. Tekste të tipit informativ për të bërë krahasime midis teksteve letrare dhe atyre jo letrare. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> të përshtatet gjatë leximit me mënyrën specifike të leximit të llojeve dhe gjinive letrare; të krahasojë tekstet letrare me ato joletrare; të ritregojë përmbajtjen e teksteve të ndryshme.

Të lexuarit me zë të lartë dhe në heshtje	<ul style="list-style-type: none"> - Pjesë të incizuara - Tekste që janë të mundshme për t'u dramatizuar dhe luajtur në role nga nxënësit 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë me zë të lartë dhe me intonacionin e duhur; • të mësojë përmendsh pjesë të shkurtra; • të interpretojë në grupe të vogla dhe në grupe të mëdha.
Të lexuarit në praktikim të njohurive rreth gjuhës standarde shqipe	<ul style="list-style-type: none"> - Tema, karakteret, vendosja e marrëdhënieve, plani i pjesës janë terma që do t'i shtohen tashmë analizave të nxënësve në lidhje me tekstet që lexojnë. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të respektojë gjatë të lexuarit rregullat e drejtshqiptimit të strukturave morfologjike; • të pasurojë fjalorin me fjalë dhe shprehje të reja të ndryshme.

LINJA: Të shkruarit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të shkruarit funksional	Lloje dhe modele shkrimi të të shkruarit tilla, si: <i>udhëzime, njoftime, intervista, ese etj.</i>	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë për një gjerësi lexuesish: për mësuesin, për prindërit, për shokët; • Të shkruajë për t'iu përgjigjur një fushe të gjerë aktiviteteve të shkruarit të tilla, si: <i>udhëzime, njoftime, intervista, ese;</i> • Të shkruajë për të dhënë informacion për të tjerët.

Të shkruarit personal (për nevoja vetjake)	Forma të tilla të shkruari, si: <i>letrat formale dhe personale, shënime, ditar etj.</i>	Nxënësi duhet: <ul style="list-style-type: none"> • të zhvillojë stilin e tij personal; • të shkruajë duke përdorur imagjinatën e tij; • të shkruajë letra formale; • të shkruajë letra joformale; • të shkruajë një fletë ditari.
Të shkruarit me ndjenjë dhe imagjinatë	Histori të reja nga bota, hapësira reale dhe jo reale të shfaqura në TV, video, radio etj.	Nxënësi duhet: <ul style="list-style-type: none"> • të përshkruajë me ndjenjë heronjtë e tij imagjinarë; • të gjejë mbyllje tregimesh sipas imagjinatës së tij.
Njohuri rreth gjuhës	Terminologji gjuhësore, si: paragrafi , mbiemrat, lidhëzat, ndajfoljet dhe fjalë të tjera ndihmëse	Nxënësi duhet: <ul style="list-style-type: none"> • të përdorë saktë mbiemrin, ndajfoljen, lidhëzat; • të respektohet gjinia, numri e kategori të tjera gramatikore gjatë shkrimit të fjalëve; • të respektohet paragrafi si kërkesë e rëndësishme në shkrime të llojeve të ndryshme.

LINJA: Njohuri rreth gjuhës

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Sintaksa	<ul style="list-style-type: none">- Fjalë, përbërësit, funksionet- Fjalë e thjeshtë: grupi emëror, grupi foljor- Kryefjalë- Kallëzuesi- Përcaktori- Kundrinori- Rrethanori- Fjalë e thjeshtë dhe e përbërë	Nxënësi duhet: <ul style="list-style-type: none">• të dallojë grupet e fjalëve në një fjali;• të gjejë grupin emëror dhe grupin foljor në fjali;• të gjejë kryefjalën e shprehur me emër, përemër dhe grup emëror;• të gjejë kallëzuesin;• të dallojë përcaktorin;• të dallojë kundrinorin;• të dallojë rrethanorin e kohës, vendit, mënyrës, shkakut, qëllimit sasisë të shprehur me ndajfolje;• të përdorë rrethanorin në fjali;• të dallojë fjalitë sipas ndërtimit: e thjeshtë, e përbërë.

Morfologjia	<ul style="list-style-type: none"> - Klasat e fjalëve; grupi emëror - Emri; veçoritë gramatikore - Përcaktuesit e emrit - Mbiemri - Përemri vetor, dëftor dhe pronor - Folja, mënyra dëftore - Ndajfolja - Lidhëzat 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përcaktojë gjininë e emrit: femërore, mashkullore, asnjëse; • të lakojë emrin; • të lakojë përemrin vetor; • të gjejë trajtat e shkurtra të përemrit vetor; të dallojë përemrat pronorë; • të dallojë përemrat dëftorë; • të zgjedhë foljen në mënyrën dëftore; • të dallojë ndajfoljet; • të dallojë lidhëzat.
Leksikologjia dhe fjalëformimi	<ul style="list-style-type: none"> - Shprehjet frazeologjike - Sinonimet, antonimet dhe homonimet 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të dallojë shprehjet frazeologjike; • të përdorë shprehje frazeologjike në një fjali; • të dallojë sinonimet, antonimet dhe homonimet.
Kultura e gjuhës	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikimi dhe gjuha 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të njohë funksionet e komunikimit.
Drejtshkrimi dhe pikësimi	<ul style="list-style-type: none"> - Takimi i dy shkronjave të njëjta (zanore ose bashkëtingëllore) - Drejtshkrimi i fjalëve me <i>e</i> të theksuar e të patheksuar 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë saktë fjalët që e kanë shkronjën enë pozicione të ndryshme; • të shkruajë saktë fjalët që e kanë shkronjën ë në pozicione të

	<ul style="list-style-type: none"> - Drejtshkrimi i fjalëve me <i>ë</i> të theksuar dhe me <i>ë</i> të patheksuar; <i>ë</i>-ja pastheksore; <i>ë</i>-ja fundore - Grupet ye, ua, ue - Apostrofi - Shenjat e pikësimit në fund të fjalisë 	<p>ndryshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë drejt fjalët kur takohen dy shkronja të njëjta; • të shkruajë drejt fjalët që përmbajnë grupet e zanoreve: ye, ua, ue; • të përdorë drejt apostrofin te trajtat e shkurta, përemri pyetës ç; • të përdorë drejt shenjat e pikësimit në fund të fjalisë.
--	--	---

KLASA 7

GJUHË SHQIPE

30 javë x 3 orë në javë= 90 orë

STRUKTURA SINTETIKE E PROGRAMIT

	Linja	Orë	
1.	Të folurit dhe të dëgjuarit	5	Gjuhë e folur
2.	Të lexuarit	35	Letërsi shqipe dhe botërore
			Përralla
			Tregime, novela, romane
			Poezi, poemë
			Dramë
			Folklor
			Lexime jashtë klase
3.	Të shkruarit	15	Gjuhë e shkruar
4.	Njohuri rreth gjuhës	35	Sintaksë
			Morfologji
			Leksikologji
			Kulturë gjuhe
			Drejtshkrim dhe pikësim

OBJEKTIVAT DHE PËRMBAJTJA SIPAS LINJAVE DHE NËNLINJAVE

LINJA: Të dëgjuarit dhe të folurit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të dëgjuarit e të folurit për të marrë informacion, udhëzime dhe orientime	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale të ndryshme të shkruara për qëllime të ndryshme, që japin informacion dhe nxisin diskutime nga fusha të ndryshme të veprimtarisë njerëzore. - Materiale të ndryshme: gazeta, revista, lexime nga libra me karakter kryesisht joletrar si: guida, fletëpalosje, harta etj. - Tema të mundshme orientimi në treg, stacionin e trenit, në aeroport, në mjedise publike, sportive, ekspozita, biblioteka, koncerte etj. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të ndjekë me vëmendje bashkëbiseduesin ose informacionin që vjen nga burime të ndryshme TV, radio, video etj.; • të respektojë bashkëbiseduesin; • të interpretojë informacionin e marrë duke e shoqëruar edhe me informacion shtesë që mund ta ketë vetë nxënësi; • të japë këshilla ose udhëzime të nevojshme; • të plotësojë e pasurojë më tej këshillat ose udhëzimet e të tjerëve.
Të dëgjuarit dhe të folurit në grup	<ul style="list-style-type: none"> - Situata të ndryshme me tematikë nga veprimtaria e përditshme dhe me tema të tjera të rëndësishme që kërkojnë gjithëpërfshirjen e nxënësve dhe nxisin të folurit në grupe të vogla dhe të 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përshtasë të folurit e vet për situata reale komunikimi në grup; • të jetë aktiv gjatë të folurit në grup për tema që i interesojnë; • të respektojë të folurit e të tjerëve në situata grupi; • të japë mendime alternative;

	mëdha.	<ul style="list-style-type: none"> • të përdorë gjuhë të përshtatshme; • të respektojë pikat kyç të diskutimit në grup.
Të dëgjuarit dhe të folurit rreth teksteve të ndryshme	– Situata reale komunikimi që kanë të bëjnë me përvoja të ndryshme, me ndjenja dhe mendime të shprehura për çështje të ndryshme, të cilat zgjidhen nga leximet dhe përvojat vetjake.	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shprehë përvoja vetjake për probleme të ndryshme; • të shfaqë mendime rreth përvojave të shprehura prej të tjerëve; • të shprehë ndjenjë dhe emocion gjatë të treguarit; • të organizojë diskutimin duke i vendosur idetë qartë dhe kuptueshëm; • të përdorë pyetjet: <i>Kush?, kur?, ku?, si?, sa?</i> kur diskuton për t'u bërë më bashkëpunues në grup; • të pyesë për detaje shtesë.
Të dëgjuarit dhe të folurit e llojeve dhe të gjinive letrare	<p>– Tekste të ndryshme letrare dhe joletrare në të cilat analizohen: struktura, elementet e saj dhe tregues të tjerë formalë</p> <p>– Tekste të llojeve të ndryshme për të bërë krahasime</p>	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të krahasojë poezinë me prozën; • të krahasojë disa elemente gjuhësore të teksteve të tipit: <i>intervistë, reportazh, skicë, raport etj.</i>; • të tregojë ndryshimet mes formateve të ndryshme të teksteve letrare dhe joletrare.
Njohuri rreth gjuhës standarde	– Diskutime rreth respektimit të normës së gjuhës shqipe dhe të dialekteve	<ul style="list-style-type: none"> • të diskutojë rreth standardit të gjuhës shqipe; • të krahasojë dialektet e gjuhës shqipe.

shqipe		
--------	--	--

LINJA: Të lexuarit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të lexuarit për të kuptuar pjesën e për të marrë informacion	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste, broshura, libra të vegjël, orare, fletëpalosje, guida. - Materiale të shoqëruara <i>me grafikë, , diagrame, ilustrime etj.</i> - Informacione shkencore, revista 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të bëjë pyetje analizuese për të zbuluar domethënien e teksteve të ndryshme; • të lexojë duke respektuar shenjat e pikësimit sipas llojit të tekstit etj.; • të lexojë duke shpjeguar <i>pikturat,ngjyrat, grafikët, diagramet etj.</i>, me të cilat shoqërohen tekstet; • të zbulojë detaje të rëndësishme në një tekst informativ.
Të lexuarit për dëshirë dhe për zhvillimin e ndjenjave	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të llojit letrar të niveleve cilësore, përfaqësuese të letërsisë shqipe dhe botërore të kohërave të ndryshme. - Poezi, prozë, dramë 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë në mënyrë artistike dhe me ndjenjë; • t'i ngjallet dashuria për të lexuar letërsi artistike; • të lexojë duke e përzgjedhur materialin sipas interesave dhe dëshirave të veta.
Të lexuarit për të mbajtur qëndrim për	<ul style="list-style-type: none"> - Vepra të letërsisë shqipe dhe botërore të kohërave të ndryshme dhe të 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë tekste të llojeve të ndryshme letrare e joletrare, si: <i>poezi</i>

idetë e pjesës dhe figurat letrare	<p>përshtatshme për moshën e nxënësve.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paraqitja e figurave bazë letrare: <i>epitet, krahasim, metafora, simboli, hiperbola.</i> 	<p><i>prozë, dramë, revista;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë në mënyrë të qëllimshme; • të kuptojë nëpërmjet tekstit, mesazhet që përcillen në nëntekstin e tij; • të dallojë figurat letrare (epitet, krahasim, metaforë, simbol, hiperbolë) gjatë leximit dhe komentimit të pjesëve; • të analizojë personazhet.
Të lexuarit e llojeve e të gjinive letrare	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të llojeve të ndryshme, si: <i>poemë, poezi, novelë, roman, dramë, tregim.</i> - Tekste të tipit informativ për të bërë krahasime me tekste të tipit letrar. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të grupojë pjesët që lexon sipas gjinive letrare; • të tregojë ndryshimet mes gjinive letrare; • të krahasojë tekstet letrare dhe joletrare; • të analizojë subjektin; • të bëjë përmbledhje të shkurtra rreth teksteve që lexon.
Të lexuarit me zë të lartë dhe në heshtje	<ul style="list-style-type: none"> - Pjesë të regjistruara. - Tekste që janë të mundshme për t'u luajtur me role nga nxënësit. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë me zë të lartë dhe me intonacionin e duhur; • të lexojë në heshtje, në mënyrë të qëllimshme; • të interpretojë pjesë letrare të llojeve të ndryshme.
Të lexuarit në praktikim të	<ul style="list-style-type: none"> - Terma që do t'i shtohen analizave të nxënësve në lidhje me tekstet që 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të respektojë gjatë të lexuarit rregullat e drejtshqiptimit të strukturave

njohurive rreth gjuhës standarde shqipe	lexojnë, si: tema, karakteret, vendosja e marrëdhënieve, idetë, plani i pjesës, figuracioni letrar.	morfologjike; <ul style="list-style-type: none"> • të pasurojë fjalorin me fjalë dhe shprehje të reja; • të përdorë fjalorë për shpjegimin e fjalëve të vështira dhe të panjohura; • të përdorë bibliotekën dhe internetin.
---	---	--

LINJA: Të shkruarit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të shkruarit funksional	Lloje dhe modele shkrimi të shkruari si: përmbledhje, artikuj për gazetadhe ese përshkruese	Nxënësi duhet: <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë për lexues të ndryshëm; • të shkruajë <i>përmbledhje, artikuj për gazeta dhe ese përshkruese.</i>
Të shkruarit për nevoja vetjake	Forma të tilla të shkruari, si: <i>letrat formale dhe joformale.</i>	Nxënësi duhet: <ul style="list-style-type: none"> • të bëjë shkrime personale, si: letra formale dhe joformale për qëllime dhe audienca të ndryshme; • të përshkruajë përvoja vetjake; • të përshkruajë veprimtari të kryera në grup.

Të shkruarit me ndjenjë dhe imagjinatë	<ul style="list-style-type: none"> - Histori të reja nga bota - Tregime imagjinare - Shkrime shkencore - Shënime udhëtimi 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përshkruajë heronjtë e tij imagjinarë; • të gjejë hyrje tregimesh sipas imagjinatës së tij; • të gjejë mbyllje tregimesh sipas imagjinatës së tij.
Njohuri rreth gjuhës	<p>Terminologji gjuhësore, si:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Titulli - Paragrafi - Mbiemrat, ndajfoljet, lidhëzat - Struktura e fjalisë - Shenjat e pikësimit - Hyrja, zhvillimi, mbyllja 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të respektojë kërkesat gjuhësore sipas llojit të modelit të shkrimit; • të respektojë paragrafin si kërkesë e rëndësishme në shkrimet e tij; • të respektojë shenjat e pikësimit; • të qortojojë shkrimin e vet.

LINJA: Njohuri rreth gjuhës

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Sintaksë	<ul style="list-style-type: none"> - Grupi i kryefjalës - Përcaktori, mënyrat e shprehjes - Kundrinori i drejtë dhe i zhdrejtë - Rrethanori i vendit dhe i kohës - Rrethanori i shkakut dhe i qëllimit 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të dallojë funksionet gramatikore të fjalëve; • të përcaktojë mënyrat e shprehjes së përcaktorit; • të gjejë dhe të shpjegojë kundrinorin e drejtë dhe të zhdrejtë; • të gjejë dhe të shpjegojë rrethanorin e vendit dhe të kohës;

	<ul style="list-style-type: none"> - Rrethanori i mënyrës dhe i sasisë - Fjalja e thjeshtë dhe e përbërë - Fjalitë me bashkërenditje dhe nënrenditje - Fjalitë me bashkërenditje 	<ul style="list-style-type: none"> • të gjejë dhe të shpjegojë rrethanorin e shkakut e të qëllimit; • të gjejë dhe të shpjegojë rrethanorin e mënyrës e të sasisë; • të dallojë fjalitë e thjeshta dhe të përbëra; • të dallojë fjalitë me bashkërenditjedhe nënrenditje; • të grupojë fjalitë me bashkërenditje.
Morfologji	<p>Folja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Format e foljes: veprorë dhe joveprorë - <i>Mënyrat e foljes</i> - Mënyra dëftore, kohët - Mënyra lidhore, kohët <p>Përemri dhe llojet e tij</p> <p>Mbiemri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Përshtatja me emrin në gjini, numër e rasë - Shkallët e mbiemrit <p>Lidhëzat</p>	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të tregojë foljet e formës veprorë dhe joveprorë; • të dallojë mënyrat e foljes; • të dallojë foljet në mënyrën dëftore dhe kohët e saj; • të dallojë foljen në mënyrën lidhore dhe kohët e saj; • të dallojë përemrin dhe llojet e tij; • të dallojë mbiemrin dhe veçoritë e tij gramatikore; • të dallojë shkallët e mbiemrit; • të dallojë lidhëzat.

Leksikologji dhe fjalëformim	<ul style="list-style-type: none"> - Fjala dhe përbërësit e saj - Fjalët e prejardhura, të përbëra, të përngjitura - Homonimet - Fusha leksikore - Familja e fjalëve - Sinonimet dhe antonimet 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të analizojë fjalën sipas përbërësve të saj; • të dallojë parashtesat dhe prapashtesat dhe të krijojë fjalë të prejardhura prej tyre; • të krijojë fjalë të përbëra; • të gjejë fjalë të përngjitura dhe të dallojë pjesët përbërëse; • të njohë fushat semantike të fjalëve; • të dallojë kuptimin e parë të fjalëve dhe kuptimin e figurshëm; • të krijojë familje fjalësh; • të gjejë e të dallojë fjalë sinonime dhe antonime.
Kulturë e gjuhës	<ul style="list-style-type: none"> - Fjalorët - Dialektet e gjuhës shqipe - Gjuha standarde shqipe 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përdorë fjalorët për interesa mësimore; • të dallojë dialektet e gjuhës shqipe dhe disa veçori të tyre; • të dallojë fjalën shqipe nga fjala e huaj.

<p>Drejtshkrim dhe pikësim</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Drejtshkrimi i bashkëtingëlloreve të zëshme në fund dhe në trup të fjalës - Drejtshkrimi i bashkëtingëlloreve <i>b, d, dh, g, gj, v, x, xh, z, zh</i> para dhe pas zanoreve. - Sh-, zh-, ç- nistore - S-, z- nistore - Shkrimi i j-së - Shkrimi i bashkëtingëllores <i>h</i> - Fjalët me rr - J-ja në trup dhe në fund të fjalës - Grupet e bashkëtingëlloreve <i>mb, ng, nd, ngj</i> - Takimi i dy shkronjave të njëjta, të tipit: <i>alkool</i> etj. - Drejtshkrimi i fjalëve të huaja - Përdorimi i dy pikave, i thonjëzave dhe kllapave 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë drejt bashkëtingëlloret e zëshme në <i>fund dhe në trup të fjalës</i>; • të shkruajë drejt fjalët me bashkëtingëlloret <i>b, d, dh, g, gj, v, x, xh, z, zh</i> para dhe pas zanoreve; • të shkruajë drejt <i>sh-, zh-, ç-</i>nistore; • të shkruajë drejt <i>s-, z-</i> nistore; • të shkruajë drejt j-në; • të shkruajë drejt bashkëtingëlloren <i>h</i>; • të shkruajë drejt fjalët me <i>rr</i>; • të shkruajë drejt j-në në trup dhe në fund të fjalës; • të shkruajë drejt grupet e bashkëtingëlloreve <i>mb, ng, nd, ngj</i>; • të shkruajë drejt takimet e dy shkronjave të njëjta fjalë të tilla, si: <i>alkool</i> etj.; • të shkruajë drejt fjalët e huaja; • të përdorë saktë dy pikat, thonjëzat dhe kllapat.
--------------------------------	--	--

KLASA 8

GJUHË SHQIPE

30 javë x 3 orë në javë= 90 orë

STRUKTURA SINTETIKE E PROGRAMIT

	Linja	Orë	
1.	Të folurit dhe të dëgjuarit	5	Gjuhë e folur
2.	Të lexuarit	35	Letërsi shqipe dhe botërore
			Tregime, novela, romane
			Poezi, poemë
			Dramë
			Folklor
			Lexime jashtë klase
3.	Të shkruarit	15	Gjuhë e shkruar
4.	Njohuri rreth gjuhës	35	Sintaksë
			Morfologji
			Leksikologji
			Kulturë gjuhe
			Drejtshkrim dhe pikësim

OBJEKTIVAT DHE PËRMBAJTJA SIPAS LINJAVE DHE NËNLINJAVE

LINJA 1: Të dëgjuarit dhe të folurit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të dëgjuarit e të folurit për të marrë informacion, udhëzime dhe orientime	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale të ndryshme që ngrenë situata dhe çështje aktuale shoqërore, me shembuj konkretë, jetësore dhe reale që japin informacion e nxisin debatin. - Materiale të fushave të ndryshme me të cilat nxënësit duhet të bëjnë analizën dhe sintezën e fakteve dhe të dukurive. - Materiale si: një hartë orientuese ose guidë për të gjetur ose për të drejtuar të tjerët në objekte të rëndësishme kulturore, vende turistike, mjedise publike etj. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të ndjekë me vëmendje bashkëbiseduesin ose informacionin që vjen nga burime të ndryshme; • të zhvillojë të menduarit nëpërmjet analizës së fakteve dhe dukurive; • të japë udhëzime dhe orientime; të shpjegojë e të përshkruajë; • të plotësojë këshillat e të tjerëve duke i pasuruar e pasqyruar në rezultatet e punës; • të përdorë dhe të vlerësojë informacionin e marrë nga burime të ndryshme.
Të dëgjuarit dhe të folurit në grup dhe në publik	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale të ndryshme nga veprimtaria e përditshme ose tema të tjera që kërkojnë nga nxënësit përdorimin e regjistrave të ndryshëm të gjuhës. - Materiale me situata dramatike, komike etj. që plotësohen dhe përpunohen nga nxënësit. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përshtasë të folurit e vet për situata reale komunikimi në grup; • të nxitet për të dëgjuar në situata të ndryshme; • të marrë role të ndryshme brenda grupit; • të respektojë rregullat e diskutimit në grup.

<p>Të dëgjuarit dhe të folurit rreth teksteve të ndryshme</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale informative të marra nga burime të ndryshme si: TV, radio, gazeta, revista, interneti që krijojnë mundësi për qëndrime të pavarura të nxënësve. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të pyesë për detaje shtesë; • të organizojë diskutimin duke i vendosur idetë qartë dhe kuptueshëm; • të përdorë pyetjet: <i>kush?</i>, <i>kur?</i>, <i>ku?</i>, <i>si?</i>, <i>sa?</i> kur diskuton, për t'u bërë më bashkëpunues në grup.
<p>Të dëgjuarit dhe të folurit e llojeve dhe të gjinive letrare</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të ndryshme letrare për të analizuar struktura dhe tregues formalë gjuhësorë - Tekste të ndryshme të gjinisë dramatike për zhvillimin e shprehive komunikuese 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përcaktojë në tekste të ndryshme letrare elemente formale; dhe gjuhësore që i dallojnë nga llojet e tjera me të njëjtën fabul; • të analizojë strukturat dhe elementet e ndryshme të teksteve dramatike: monolog, dialog, didaskalitë; • të dallojë fjalët me ngjyrim emocional; • të zhvillojë aftësitë shprehëse për veprat e gjinisë dramatike.
<p>Të folurit duke përdorur njohuritë rreth gjuhës standarde shqipe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste letrare dhe joletrare 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të dallojë përdorimin e saktë dhe të gabuar në tekste letrare dhe jo letrare; • të mbajë qëndrim ndaj përdorimeve pavend që dëmtojnë gjuhën amtare; • të vlerësojë gjuhën e teksteve joletrare dhe letrare.

LINJA: Të lexuarit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të lexuarit për të kuptuar pjesën e për të marrë informacion	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale nga enciklopedi, revista shkencore dhe interneti - Materiale të ndryshme informative (shëndetësi, sport, kod rrugor, psikologji, filozofi, katalog, turizëm, arkeologji etj.) 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë duke treguar interes për të marrë informacion dhe ta shpjegojë atë përmes fjalëve të tekstit ose fjalëve të tij; • të lexojë për të bërë krahasime midis burimeve të ndryshme të informacionit; • të përzgjedhë pjesë e materiale që mund të lexohen për nevojat e veta; • të dallojë mesazhet që dalin nga tekstet e ndryshme; • të dallojë atë që i intereson midis fakteve dhe opinionëve; • të lexojë duke respektuar shenjat e pikësimit sipas llojit të tekstit etj.
Të lexuarit për dëshirë, për zhvillimin e ndjenjave dhe zgjim imagjinate	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të llojit letrar të niveleve cilësore, përfaqësuese të letërsisë shqiptare dhe botërore të kohërave të ndryshme - Poezi, prozë, dramë 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë me ndjenjë; • të përzgjedhë lexime që përmbushin interesat e veta; • të lexojë për të zhvilluar imagjinatën; • të recitojë dhe të interpretojë para grupeve të vogla dhe të mëdha.
Të lexuarit për të mbajtur qëndrim	<ul style="list-style-type: none"> - Vepra të letërsisë shqipe dhe botërore - Poezi, proza dhe dramatë periudhave të 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë tekste të llojeve të ndryshme letrare e joletrare;

për idetë e pjesës dhe figurat letrare	<p>ndryshme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paraqitja e figurave bazë letrare: <i>apostrofi, paralelizmi figurativ, metafora, metonimia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • të lexojë me kuptim, qartë dhe me shqiptim të saktë me qëllim përmirësimin e shprehive të të lexuarit; • të dallojë përdorimin dhe funksionin e figurave bazë letrare: <i>apostrofi, paralelizmi figurativ, metafora, metonimia;</i> • të zbulojë karakteret e personazheve duke provuar të bëjë edhe analiza psikologjike të tyre; • të dallojë figurat letrare duke treguar funksionin shprehës të tyre; • të komentojë përmes analizave të tekstit fragmente të ndryshme.
Të lexuarit e llojeve e të gjinive letrare	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të gjinive dhe llojeve të ndryshme - Tekste origjinale dhe të përshtatura që nxisin mendimin kritik. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të grupojë pjesët që lexon sipas gjinive dhe llojeve letrare; • të realizojë analizën stilistikore të teksteve të ndryshme letrare; • të përdorë mimikën, gjestet, intonacionin gjatë leximit.
Të lexuarit me zë të lartë dhe në heshtje	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste që janë të mundshme për t'u dramaturgizuar dhe për t'u luajtur sipas roleve - Interpretim i pjesëve të ndryshme 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të interpretojë pjesë letrare të llojeve të ndryshme; • të mësojë përmendësh pjesë në poezi dhe në prozë; • të marrë pjesë në dramaturgizime të pjesëve të ndryshme.
Të lexuarit në	<ul style="list-style-type: none"> - Terma që do t'u shtohen analizave të 	<p>Nxënësi duhet:</p>

praktikim të njohurive rreth gjuhës standarde shqipe	nxënësve në lidhje me tekstet që lexojnë, si: tema, motiv, ide, karakteret, mesazh, konflikt, subjekt, kompozicion, figuracion letrar. – Terma të reja si: debat, sintezë, dekor, scenografi, formë, opinion, fakt etj. – Materiale të fushave të ndryshme	<ul style="list-style-type: none"> • të respektojë gjatë të lexuarit rregullat e drejtshqiptimit; • të pasurojë fjalorin me fjalë dhe shprehje të reja; • të përdorë fjalorë për shpjegimin e fjalëve të vështira dhe të panjohura.
--	--	--

LINJA: Të shkruarit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të shkruarit funksional	Lloje dhe modele të shkruarit, si: <i>plan pune, kujtime, histori të shkurtra, përshkrime veprimtarish, kronika, përmbledhje, reportazhe etj.</i>	Nxënësi duhet: <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë për përvojat e tij; • të shkruajë një shumëllojshmëri tekstesh (plane pune, kujtime, përshkrime, përmbledhje etj.) duke organizuar saktë strukturën (hyrje, zhvillim, mbyllje); • të shkruajë për një gjerësi lexuesish: <i>për mësuesin, për prindërit, për shokët etj.</i>

Të shkruarit për nevoja vetjake	<ul style="list-style-type: none"> - Forma të tilla të shkruarit, si: <i>letra, biografi, CV etj.</i> 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të zhvillojë stilin e tij vetjak të të shkruarit nëpërmjet përdorimit të shenjave dhe të strukturave të caktuara e standardeve të gjuhës; • të shkruajë duke përdorur imagjinatën e tij; • të shkruajë shkrime personale, si: <i>biografi, letra, CV etj.</i>
Të shkruarit me ndjenjë dhe imagjinatë	<ul style="list-style-type: none"> - Histori të reja nga bota - Përvoja vetjake të veçanta - Tregime fantastiko-shkencore, përralla, fabula 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë duke përdorur imagjinatën e tij; • të përshkruajë heronjtë e tij imagjinarë me ndjenjë dhe fjalor argumentues; • të gjejë mbyllje tregimesh sipas imagjinatës së tij të ndryshme nga varianti i dhënë.
Njohuri rreth gjuhës	<ul style="list-style-type: none"> - Terminologji gjuhësore, si: titull, tekst, strukturë e fjalisë etj. - Shenjat e pikësimit - Hyrja, zhvillimi, mbyllja 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të respektojë kërkesat gjuhësore sipas llojit të modelit të shkrimit; • të respektojë tekstin si kërkesë e rëndësishme për të shprehur mendim të përafërt; • të përdorë shenjat e pikësimit sipas intonacionit të thënies; • të qortojë shkrimin e vet dhe të shokut.

LINJA: Njohuri rreth gjuhës

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Sintaksë	<ul style="list-style-type: none"> - Fjalë - Grupet funksionale brenda fjalisë së thjeshtë - Funksionet gramatikore brenda grupit emëror - Grupi emëror kryefjalë si temë të fjalisë - Përbërësit e grupit foljor - Grupi foljor si kallëzues të grupit emëror kryefjalë - Përcaktori, mënyrat e shprehjes - Ndajshimi - Kallëzuesori - Kundrinori i drejtë dhe i zhdrejtë - Rrethanori i vendit dhe i kohës - Rrethanori i shkakut dhe i qëllimit - Rrethanori i mënyrës dhe i sasisë 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shpjegojë strukturën e fjalisë së thjeshtë në gjuhën shqipe; • të dallojë funksionet gramatikore të fjalëve në fjali; • të përcaktojë funksionet gramatikore brenda grupit emëror; • të dallojë grupin emëror kryefjalë si temë të fjalisë; • të dallojë përbërësit e grupit foljor; • të dallojë grupin foljor si kallëzues të grupit emëror kryefjalë; • të përcaktojë mënyrat e shprehjes së përcaktorit; • të dallojë ndajshimin; • të dallojë kallëzuesorin dhe llojet e tij; • të gjejë dhe të shpjegojë karakteristikat e përgjithshme kundrinorin e drejtë dhe të zhdrejtë; • të gjejë rrethanorin e vendit dhe të kohës; • të gjejë rrethanorin e shkakut e të qëllimit; • të gjejë rrethanorin e mënyrës e të sasisë.

<p>Morfologji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Klasat e fjalëve, klasifikimi, të ndryshueshme dhe të pandryshueshme <p>Emri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veçoritë gramatikore, emri nga pikëpamja fjalëformuese dhe grupet leksiko- gramatikore të emrit <p>Mbiemri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Përshtatja me emrin në gjini, numër e rasë <p>Folja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forma veprorë e joveprorë - Zgjedhimi i foljes - Grupi foljor - Mënyrat e foljes - Mënyra dëftore - Mënyra lidhore, kohët - Mënyra kushtore, kohët - Mënyra habitore, kohët - Mënyra dëshirore, kohët - Foljet njëvetore dhe pavetore <p>Numërori dhe thyesat. Veçoritë gramatikore</p>	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të dallojë klasat e fjalëve; • të klasifikojë fjalët në fjalë të ndryshueshme dhe të pandryshueshme; • të analizojë emrin në kategoritë e tij gramatikore; • të dallojë emrat me prejardhje. foljore, mbiemërore, përemërore; • të dallojë emrat e nyjshëm të tipit: i ati, e motra etj.; • të dallojë emrat e prejardhur dhe mjetin fjalëformues; • të dallojë mbiemrin dhe veçoritë e tij gramatikore; • të analizojë foljen; • të zgjedhojë foljen në mënyrat dhe kohët e saj; • të dallojë mënyrat e foljes; • të zgjedhojë foljet në mënyrën dëftore dhe kohët e saj; • të zgjedhojë foljen në mënyrën lidhore dhe kohët e saj; • të zgjedhojë foljen në mënyrën kushtore dhe kohët e saj; • të zgjedhojë foljen në mënyrën habitore dhe kohët e saj; • të zgjedhojë foljen në mënyrën dëshirore dhe kohët e saj;
-------------------	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • të dallojë dhe klasifikojë lidhëzat sipas llojeve grupimeve të tyre; • të dallojë foljet njëvetore dhe pavetore; • të dallojë dhe të përdorë llojet e numërorëve.
Leksikologji	<ul style="list-style-type: none"> - Fjalëformim - Familja e fjalëve - Frazheologjia dhe fjalët e urta - Fjalët me ngjyrim emocional dhe konteksti - Fushat kuptimore dhe shumëkuptimësia 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të gjejë fjalë të përngjitura dhe të dallojë pjesët përbërëse; • të krijojë familje fjalësh; • të analizojë fjalën sipas përbërësve të saj fjalëformues; • të dallojë parashtesat dhe prapashtesat dhe të krijojë fjalë të prejardhura prej tyre; • të krijojë fjalë të përbëra; • të njohë fushat kuptimore të fjalëve; • të dallojë frazeologjinë nga fjalët e urta dhe fjalia e thjeshtë; • të dallojë fjalët me ngjyrim emocional në një kontekst të caktuar; • të dallojë kuptimin e parë të fjalëve dhe kuptimin e figurshëm.
Kulturë e	<ul style="list-style-type: none"> - Regjistrat e gjuhës 	<p>Nxënësi duhet:</p>

gjuhës	<ul style="list-style-type: none"> - Stilet e gjuhës - Toponimet dhe prejardhja e tyre - Gjuha standarde shqipe 	<ul style="list-style-type: none"> • të dallojë dhe të përdorë regjistrat e gjuhës për interesa mësimore dhe jo mësimore; • të përcaktojë stilet e gjuhës së përdorur në tekste të ndryshme letrare dhe joletrare; • të dallojë prejardhjen e toponimeve; • të dallojë fjalën shqipe nga fjala e huaj; • të dallojë fjalën e huaj që është bërë pjesë e leksikut nga fjalët e huaja që kanë fjalën përkatëse në gjuhën tonë.
Drejtshkrim dhe pikësim	<ul style="list-style-type: none"> - Drejtshkrimi i zanores e të theksuar para -m,-n, -nj - Drejtshkrimi i emrave që mbarojnë me -ër,-ërr.-ël në shumës - Drejtshkrimi i mbiemrave që mbarojnë me -ër.-ërr.-ël në shumës - Drejtshkrimi i emrave që kanë dy trajta shumësi sipas kuptimit të ndryshëm të tyre - Drejtshkrimi i nyjës së përparme në grupet emërore me përcaktorë emrat - Drejtshkrimi i fjalëve të prejardhura me prapashtesat -si,-ri,-ar,-tar,-tor - Drejtshkrimi i fjalëve të përbëra ku fjala e dytë 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë drejt zanoren e të theksuar në trup të fjalës; • të shkruajë drejt emrat që mbarojnë me -ër,-ërr,-ël në shumës; • të shkruajë drejt mbiemrat që mbarojnë me -ër,-ërr,-ël në shumës; • të shkruajë drejt emrat që kanë dy trajta shumësi sipas kuptimit të ndryshëm të tyre; • të shkruajë drejt nyjën e përparme tek përcaktorët emra; • të shkruajë drejt fjalët e prejardhura me prapashtesat • -si,-ri,-ar,-tar,-tor,-shëm,-të; • të shkruajë drejt fjalët e përbëra kur fjala e dytë fillon

	<p>fillon me zanore</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drejtshkrimi i fjalëve të formuara me prapashtesën –shëm,-të - Drejtshkrimi i datave - Përdorimi i shkronjës së madhe - Përdorimi i (!) në llojet e ndryshme të fjalive 	<p>me zanore;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë drejt datën duke përdorur variantin e duhur; • të përdorë drejt shkronjën e madhe në ligjëratën e drejtë; • të përdorë drejt pikëçuditësen në llojet e ndryshme të fjalive.
--	--	---

KLASA 9

GJUHË SHQIPE

30 javë x 3 orë në javë= 90 orë

STRUKTURA SINTETIKE E PROGRAMIT

	Linja	Orë	
1.	Të folurit dhe të dëgjuarit	5	Gjuhë e folur
2.	Të lexuarit	30	Letërsi shqipe dhe botërore
			Tregime, novela, romane
			Poezi, poemë
			Dramë
			Folklor
			Lexime jashtë klase
3.	Të shkruarit	15	Gjuhë e shkruar
4.	Njohuri rreth gjuhës	30	Sintaksë
			Morfologji
			Leksikologji
			Kulturë gjuhe
			Drejtshkrim dhe pikësim
5	Përsëritje për Provimet e Lirimit	10	Përsëritje

OBJEKTIVAT DHE PËRMBAJTJA SIPAS LINJAVE DHE NËNLINJAVE

LINJA: Të dëgjuarit dhe të folurit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të dëgjuarit e të folurit për të marrë informacion, udhëzime dhe orientime	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale të ndryshme të cilat paraqesin situata dhe probleme të jetës së përditshme. - Tema si: orientimi në aeroport, mjedise publike e sportive, ekspozita, biblioteka, koncerte, si dhe udhëzime përdorimi etj. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të ndjekë me vëmendje bashkëbiseduesin ose informacionin që vjen nga burime të ndryshme në klasë ose jashtë saj; • të flasë me diksion të qartë dhe me intonacionin e duhur; • të krahasojë në informacionin e marrë, ngjashmëritë apo dallimet me informacione të marra më parë; • të interpretojë informacionin e marrë nga burime të ndryshme duke sjellë fakte dhe vlerësime të reja; • të zbatojë këshillat, udhëzimet, orientimet të cilat i pasqyron në punën e tij; • të japë udhëzime dhe orientime; • të komentojë duke argumentuar dhe të mbajë qëndrime rreth situatave, çështjeve për debat apo këshillave që i jepen.
Të dëgjuarit dhe të folurit në grup dhe në publik rreth teksteve	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale të ndryshme me tematikë nga veprimtaria e përditshme, të cilat kërkojnë nga nxënësit përdorimin e regjistrave të ndryshme tëgjuhës. - Materiale me informacione të ndryshme që 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përdorë gjuhë të përshtatshme me terminologji përkatëse për çdo situatë të krijuar; • të nxitet për të dëgjuar në situata të ndryshme ku i duhet të vlerësojë të folurit e shokut dhe të vetin;

të ndryshme	<p>mundësojnë mendimet vetjake mbi informacionin e marrë.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ese treguese - Ese përshkruese 	<ul style="list-style-type: none"> • të vlerësojë gjatë lojës me role aftësitë e tij dhe të tjerëve për interpretimet që bëjnë; • të debatojë me argumente rreth informacioneve të dëgjuara ose të lexuara; • të tregojë dhe të pyesë për detaje shitesë me qëllim të caktuar; • të tregojë përvojën e tij në mënyrë të strukturuar; • të organizojë diskutimin duke i vendosur idetë qartë dhe kuptueshëm; • të përdorë pyetjet: <i>Kush?</i>, <i>kur?</i>, <i>ku?</i>, <i>si?</i>, <i>sa?</i> kur diskuton, për t'u bërë më bashkëpunues në grup, si dhe të jetë në gjendje të përgjigjet për to; • të tregojë përvojat mbi bazën e një strukture të qartë, të këndshme dhe të kuptueshme për të tjerët; • të mbajë qëndrim, të vlerësojë dhe të japë ndihmesë në situata mosmarrëveshesh; • të mbajë qëndrim vlerësues rreth përvojave të shprehura prej të tjerëve; • të pasurojë linjën e debatit me argumente duke respektuar etikën; • të debatojë me argumente pro dhe kundra ndaj një teme me interes për të; • të shfaqë dhe të realizojë larmi formash të të folurit për
-------------	---	---

		kontekste të ndryshme, duke përdorur regjistrat e duhur.
Të dëgjuarit dhe të folurit për lloje dhe gjini të ndryshme letrare	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të ndryshme letrare për të analizuar tregues formalë sipas llojit të tekstit. - Tekste me poezi, prozë poetike, monolog, dramë, reportazh etj. - Tekste të ndryshme të gjinive dramatike me pjesë monologu dhe dialogu, të spikatura në letërsinë shqipe apo botërore, për pasurimin dhe zhvillimin e shprehive komunikuese. 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përcaktojë në tekste të ndryshme letrare elemente formale dhe gjuhësore; • të analizojë e të vlerësojë strukturat dhe llojet e ndryshme të teksteve; • të përdorë fjalët me ngjyrim emocional për t'i bërë ato pjesë të fjalorit vetjak; • të përdorë gjuhën e dramës në lojën me role; • të zhvillojë aftësitë shprehëse për vepra të ndryshme sidomos të gjinisë dramatike.
Të folurit duke përdorur njohuritë rreth gjuhës standarde shqipe	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale letrare dhe joletrare me përdorime pavend të fjalëve të huaja - Krahasime dhe vlerësime përmes materialit që është shkruar jo saktë dhe atij të shkruar sipas gjuhës standarde. - Tekste letrare dhe joletrare me tematikë të caktuar dhe në gjini të ndryshme 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përdorë drejt gjuhën standarde shqipe; • të përdorë gjuhë të pastër e fjalor të pasur; • të diskutojë rreth pasurisë në fjalë e forma gramatikore të gjuhës shqipe; • të dallojë përdorimin e saktë dhe të gabuar të fjalëve në tekste letrare dhe joletrare; • të mbajë qëndrim në dobi të shqipes standarde ndaj përdorimeve pavend që dëmtojnë gjuhën shqipe.

LINJA: Të lexuarit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të lexuarit për të kuptuar pjesën e për të marrë informacion.	<ul style="list-style-type: none">- Materiale nga enciklopedi, revista shkencore dhe interneti- Materiale të ndryshme informative që janë forma të ndryshme komunikimi si:shëndetësi, sport, kod rrugor, psikologji, filozofi, katalog, indeks, bibliografi, bibliotekë.	Nxënësi duhet: <ul style="list-style-type: none">• të realizojë të lexuarit e qëllimshëm për të plotësuar nevojat në rritje për informacion;• të lexojë në mënyrë të vëmendshme dhe cilësore për përfitime afatgjata;• të rilexojë, interpretojë dhe të analizojë marrëdhëniet midis pjesëve të ndryshme të tekstit;• të fitojë aftësitë e para për të reflektuar mbi një tekst me pyetje, refuzime, shtime, shembuj dhe kundërshembuj;• të lexojë duke bërë krahasime midis burimeve të ndryshme të informacionit, me qëllim përzgjedhjeje sipas interesave;• të dallojë mesazhet që dalin nga tekstetë ndryshme, por me tematikë të njëjtë;• të identifikojë midis fakteve dhe opinioneve që lexon atë që i intereson;• të vlerësojë tekstet e tipit joformal si burim informacioni alternativ;• të përcjellë mesazhe në mënyrë të argumentuar;• të vlerësojë dhe të mbajë qëndrim duke argumentuar për çështje dhe probleme nga fusha të ndryshme të shkencës.

<p>Të lexuarit për dëshirë, për zhvillimin e ndjenjave dhe zgjim imagjinate</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të gjinive dhe llojeve të ndryshme që zhvillojnë imagjinatën e nxënësve 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë në mënyrë artistike dhe me ndjenjë, për interesa të veta, në mënyrë të pavarur dhe të qëllimshme; • të zbulojë domethënien e teksteve të ndryshme; • të dallojë vlerat pozitive të personazheve dhe veprave letrare; • të mbajë qëndrim në motivimin e sjelljeve konkrete të karaktereve të ndryshme; • të demonstrojë (me gjuhë të përshtatshme) intuitën, imagjinatën, vlerësimin gjatë procesit të të kuptuarit; • të zbërthejë me imagjinatë domethënien e teksteve të ndryshme.
<p>Të lexuarit e llojeve e të gjinive letrare për të mbajtur qëndrim për idetë e pjesës dhe figurat letrare</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të gjinive dhe llojeve të ndryshme - Tekste joletrare për të bërë krahasime me tekste të tipit letrar - Vepra të letërsisë shqipe dhe botërore të periudhave të ndryshme - Paraqitja e figurave bazë letrare - Tekste letrare për të dalluar elementet e formës 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë tekste të llojeve të ndryshme letrare, si: <i>poezi prozë, dramë</i>; • të grupojë pjesët që lexon sipas gjinive dhe llojeve letrare; • të shpjegojë ndryshimet mes llojeve dhe gjinive letrare duke u mbështetur në veçoritë kompozicionale dhe gjuhësore; • të zbulojë karakteret e personazheve duke provuar të bëjë edhe analiza të “botës” psikologjike të tyre; • të komentojë fragmente të ndryshme përmes analizave të

		<p>tekstit;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përmbledhë idetë dhe të mbajë qëndrim kritik ndaj tyre; • të dallojë gjuhën dhe stilin e shkrimtarit; • të dallojë figurat letrare, si: <i>apostrofi, paralelizmi figurativ, metonimia, metafora</i> me qëllim që të përcaktojë funksionin e tyre; • të zbërthejë figurat letrare duke treguar funksionin shprehës të tyre; • të bëjë analiza dhe operacione të thjeshta mbi vargëzimin gjatë analizave artistike të materialeve letrare.
<p>Të lexuarit me zë të lartë dhe në heshtje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pjesë të regjistruara - Tekste që mund të dramatizohen dhe për t'u luajtur me role nga nxënësit 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të lexojë me zë të lartë dhe me intonacionin e duhur për të nxjerrë domethënien e pjesës; • të interpretojë pjesë letrare të llojeve të ndryshme duke respektuar karakterin poetik apo atë të prozës rrënimtare; • të mësojë përmendsh pjesë që përbëjnë “kulm” në poezi dhe në prozë; • të zbatojë elemente të teknikës së recitimit; • të dramatizojë histori të ndryshme epiko-lirike nga materialet në poezi apo prozë; • të marrë pjesë në dramatizime të pjesëve të ndryshme.

<p>Të lexuarit për të praktikuar njohuritë rreth gjuhës standarde shqipe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale të fushave të ndryshme të shkencave shoqërore dhe natyrore - Fjalorë termash nga fusha të ndryshme 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përqendrojë vëmendjen gjatë leximeve individuale, për të kuptuar funksionin dhe vlerën e gjuhës standarde; • të realizojë procesin e të lexuarit duke respektuar njësitë funksionale brenda fjalisë; • të argumentojë mbi bazën e strukturës dhe kompozicionit të një teksti të shkruar, mënyrën e ndërtimit të tij; • të pasurojë fjalorin me fjalë dhe shprehje të reja të fushave të ndryshme; • të përdorë fjalorë për shpjegimin e fjalëve të vështira dhe të panjohura; • të përdorë bibliotekën dhe internetin; • të japë vlerësime për mënyrën si janë shkruar tekste të fushave të ndryshme; • të japë vlerësime për mënyrën si është përdorur gjuha standarde në ndërtimin e një teksti.
--	---	--

LINJA: Të shkruarit

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Të shkruarit funksional dhe për nevoja vetjake	<ul style="list-style-type: none"> - Shkrime të modeleve të ndryshme - Lloje dhe modele të shkruari, si: skeda, harta të dhënash, grafikë, pjesë nga media, përshkrime veprimtarish, përmbledhje, reportazh etj. - Forma të tilla të shkruari, si: letrat formale dhe personale, shënime, ese përshkruese dhe argumentuese, autobiografi, biografi, intervistë. - Diskutimi si teknikë të shkruari 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë për qëllime të ndryshme; • të shkruajë për lexues të ndryshëm: mësuesit, prindërit, shokët; • të përdorë parashkrimin, skicimin, redaktimin; • të realizojë shkrime të ndryshme sipas modeleve që i kërkohen, si: <i>udhëzime, skeda, artikuj për gazeta, ese përshkruese dhe argumentuese, përmbledhje</i>, duke organizuar saktë strukturën përkatëse; • të paraqesë me shkrim lirshëm ide interesante përmes shkrimeve ku respektohet parimi kronologjik; • të zhvillojë stilin e tij vetjak të të shkruarit; • të mbajë shënime rreth përvojave të veta dhe veprimtarive të kryera në grup; • të përshkruajë përvoja vetjake dhe veprimtari të kryera në grup; • të realizojë të shkruarit duke përdorur krahasimin,

		përgjithësimin, nëpërmjet përpunimit e thellimit sipas këndvështrimit vetjak.
Të shkruarit me ndjenjë dhe imagjinatë	<ul style="list-style-type: none"> - Histori dhe zbulime të reja nga vendi dhe bota. - Shkrime shkencore - Përvoja vetjake të veçanta - Tregime dhe romane fantastiko-shkencore, përralla, fabula 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të paraqesë me shkrim duke argumentuar mendimin e tij për literaturën fantastiko- shkencore dhe imagjinatën e shfaqur në to; • të përshkruajë dukuri të natyrës sipas këndvështrimit të tij imagjinar; • të hartojë me shkrim zgjidhje për situata të ndryshme të karakterit fantastiko-shkencor; • të shkruajë me qëllim të caktuar rreth gjetjeve të reja në shkencë apo në fusha të tjera; • të përdorë fjalorin e fushës përkatëse; • të përshkruajë heronjtë e tij imagjinarë me fjalorin e duhur dhe argumentues; • të shkruajë poezi të shkurtra.

Njohuri rreth përdorimit të gjuhës	<ul style="list-style-type: none"> - Rregulla gramatikore - Shenjat e pikësimit 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të respektojë kërkesat gjuhësore sipas llojit të tekstit që shkruan; • të qortojë shkrimin e vet dhe të shokut; • të përdorë me vend shenjat e pikësimit.
------------------------------------	---	---

LINJA: Njohuri rreth gjuhës

Nënlinjat	Përmbajtja	Objektivat
Sintaksë	<ul style="list-style-type: none"> - Fjalìa. Llojet e fjalive sipas gjymtyrës kryesore - Fjalìa njëkryegjymtyrëshe - Gjymtyrët homogjene - Llojet e lidhjeve sintaksore - Fjalitë e përbëra të përziera. Skemat e fjalive - Ligjërata e drejtë dhe e zhdrejtë 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përcaktojë llojin e fjalive sipas gjymtyrës kryesore; • të dallojë fjalitë njëkryegjymtyrëshe foljore; • të përcaktojë llojin e fjalive njëkryegjymtyrëshe foljore; • të dallojë fjalitë njëkryegjymtyrëshe emërore; • të dallojë gjymtyrët homogjene dhe funksionin e tyre në fjali; • të dallojë lidhjet sintaksore në fjali;

		<ul style="list-style-type: none">• të përcaktojë llojin e lidhjeve sintaksore në një fjali;• të përcaktojë llojin e marrëdhënies në lidhjet sintaksore;• të dallojë fjalitë e përbëra të përziera;• të ndërtojë skemat e fjalive të përbëra;• të dallojë ligjëratën e drejtë nga e zhdrejta;• të përdorë ligjëratën e drejtë aty ku duhet.
--	--	--

Morfologji	<ul style="list-style-type: none"> - Përemrat vetorë dhe trajtat e shkurtra - Foljet me funksion ndihmës dhe gjysmëndihmës - Format veprare dhe joveprare të foljes - E ardhmja e së shkuarës e dëftores dhe kushtorja - Parafjalët. Grupimi sipas rasave. Krahasimi i parafjalëve me ndajfoljet dhe emrat - Pjesëzat dhe llojet e tyre sipas kuptimit - Pashirrat dhe llojet e tyre - Lidhëzat dhe llojet e tyre 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përdorë drejt përemrat vetorë në rasa të ndryshme; • të përdorë drejt trajtat e shkurtra; • të dallojë foljet me funksion gjysmëndihmës; • të përdorë saktë në fjali foljet me funksion ndihmës; • të përdorë saktë në fjali foljet gjysmëndihmëse; • të përdorë foljet në formën veprare dhe joveprare; • të përcaktojë të ardhmen e së shkuarës tek foljet e mënyrës dëftore; • të dallojë parafjalët nga emrat dhe ndajfoljet me të njëjtën formë; • të përcaktojë parafjalët sipas rasave; • të përcaktojë llojin e pjesëzave sipas kuptimit; • të përcaktojë llojin e pashirmave sipas kuptimit; • të gjejë lidhëzat.
Kulturë e gjuhës	<ul style="list-style-type: none"> - Regjistrat - Stilet e gjuhës - Historia e shkrimit shqip (dokumentet e para të shqipes së shkruar) 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të dallojë regjistrat e gjuhës në tekste të ndryshme; • të përcaktojë stilet e gjuhës së përdorur në tekste

		<p>tëndryshme letrare dhe joletrare;</p> <ul style="list-style-type: none"> të analizojë historinë e shkrimit shqip.
Leksikologji	<ul style="list-style-type: none"> Fjalët me ngjyrim emocional Fusha kuptimore dhe shumëkuptimësia 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> të dallojë fjalët me ngjyrim emocional në një kontekst të caktuar; të dallojë kuptimin e parë të fjalëve nga kuptimet e tjera të figurshme me ngjyrim emocional si: epitete, metafora, krahasimi; të njohë fushat kuptimore të fjalëve.
Drejtshkrim dhe pikësim	<ul style="list-style-type: none"> Shkrimi me –ë fundore i mbiemrave të formuar me anën e prapashtesës- të (<i>i/e pambuktë- pambuk</i>) dhe me folje që mbarojnë zanore (<i>i/e thatë- thaj</i>) Shkrimi i nyjës të të mbiemrit Drejtshkrimi i fjalëve që kanë grupin ye, ua, ue Drejtshkrimi i pjesëzave dhe parafjalëve në rastet e përsëritjes së tyre Përdorimi i shenjave të pikësimit (...; ?; !; “”). Shkrimi i fjalëve njësh, ndaras dhe me vizë në mes 	<p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> të shkruajë me –ë fundore mbiemrat e formuar me anën e prapashtesës- të (<i>i/e pambuktë- pambuk</i>) dhe me folje që mbarojnë zanore (<i>i/e thatë- thaj</i>); të shkruajë me nyjen të mbiemrin e dytë, kur dy a më shumë mbiemra përcaktojnë një emër femëror të rasës gjinore, dhanore a rrjedhore njëjës; të përdorë nyjën së te mbiemrat e nyjshëm të shkallës pohore kur vijnë pas një emri femëror të shquar; të shkruajë të plotë grupin ye, ua, ue që

		<p>shqiptohen si një rrokje e vetme (diftongje);</p> <ul style="list-style-type: none">• të përdorë saktë pjesëzat dhe parafjalët në rastet e përsëritjes së tyre;• të përdorë saktë shumëpikëshin;• të përdorë saktë pikëpyetjen;• të përdorë saktë pikëçuditësen;• të përdorë thonjëzat në struktura të veçanta (ironike) brenda një fjalie a teksti;• të shkruajë saktë fjalët njësh, ndaras dhe me vizë në mes.
--	--	--